

BoF Online

2008 • No. 8

**Työllisyysaste
Pohjoismaissa**

Seija Parviainen

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Suomen Pankki

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

27.5.2008

Sisällys

1	Tehtyjen työtuntien vertailua	3
2	Osa-aikatyön merkitys	5
3	Kokoaikaisiksi muutetut työllisyysasteet	8

Kuvioluettelo

Kuvio 1.	Työllisyysasteet (15–64-v.), %	3
Kuvio 2.	Tehdyt työtunnit viikossa työikäistä kohti	4
Kuvio 3.	Tehdyt työtunnit viikossa työllistä kohti	5
Kuvio 4.	Osa-aikatyötä tekevien osuus 15–64-vuotiaiden työllisten määrästä, %	6
Kuvio 5.	Työhönosallistumisasteet (15–64-vuotiaat) vuonna 2007, %	7
Kuvio 6.	Osa-aikatyön osuus naisten työllisyydestä, %	7
Kuvio 7.	Viralliset työllisyysasteet sekä erilaisin osa-aikatyöpainoin kokoaikaisiksi muutetut työllisyysasteet vuonna 2007, %	9

BoF Online

Päätoimittaja

Jouko Marttila

ISSN

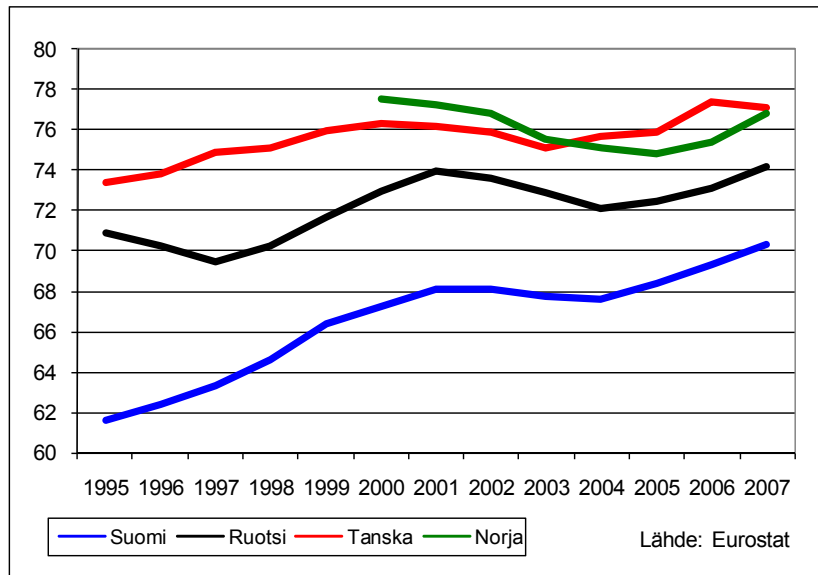
1796-9123 (online)

1 Tehtyjen työtuntien vertailua

Kansainvälisissä vertailuissa Suomen työllisyysasteen on usein todettu olevan alempi kuin muissa Pohjoismaissa (kuvio 1). Tämä peittää kuitenkin alleen muita eroja pohjoismaisten työmarkkinoiden rakenteissa, jotka selittävät tätä havaintoa. Merkittävin ero Pohjoismaiden työmarkkinoiden välillä on osa-aikatyön yleisyydessä, mikä vaikeuttaa työllisyysvertailujen tulkintaa. Vaikka naisten työhönsallistumisaste on kaikissa Pohjoismaissa kansainvälisesti katsottuna korkea, tekevät naiset Suomessa muita Pohjoismaita yleisemmin kokoaikatyötä.

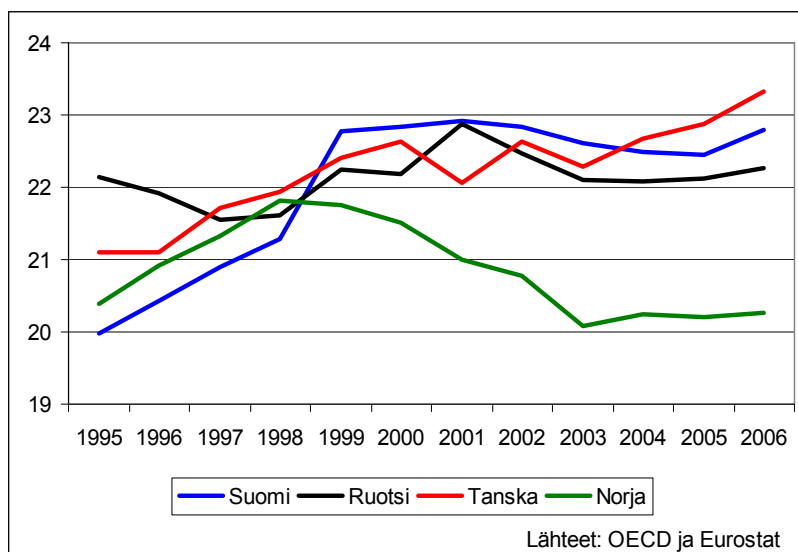
Pohjoismaista ajallisesti eniten töitä tehdään Tanskassa, toiseksi eniten Suomessa sekä vähiten Ruotsissa ja Norjassa. Tämä tulos saadaan vertaamalla tehtyjä työtunteja työikäisen väestön määrään (kuvio 2)¹. Tämä yksinkertainen mittari ottaa huomioon sekä sen, kuinka suuri osa työikäisistä osallistuu työelämään, että myös sen, paljonko työssä käyvät todellisuudessa tekevät työtunteja vuodessa.

Kuvio 1. Työllisyysasteet (15–64-v.), %

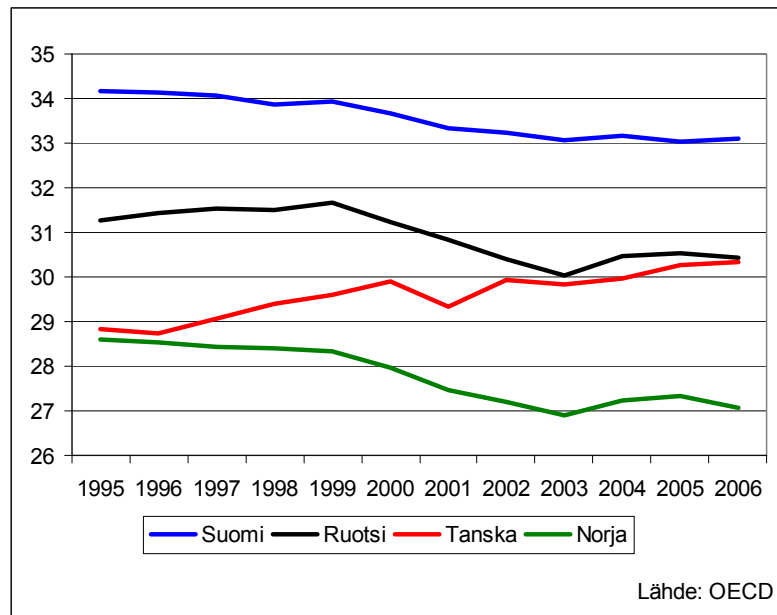
¹ Kuvioissa 1 ja 3 viikkotyötunnit on laskettu jakamalla vuosityöaika viikoilla, joten lukuun vaikuttavat myös vuosilomat, sairauslomat yms.

Kuvio 2. Tehdyt työtunnit viikossa työkäistä kohti

Tehtyjen työtuntien määrä työllistä kohti (kuvio 3) on hieman laskenut Suomessa viimeisten kymmenen vuoden aikana, mutta määrä on edelleen selvästi suurempi kuin muissa Pohjoismaissa. Tehtyjen työtuntien määrään vaikuttaa vuosilomien, sairauslomien yms. lisäksi etenkin päivittäinen ja viikoittainen työajan pituus, mm. osa-aikatyön yleisyys. Sairauspoissaoloista ei ole saatavilla kansainvälisesti täysin vertailukelpoisia tietoja, mutta OECD:n ja CESifon arvioiden mukaan vuosittaisten sairauspäivien lukumäärä työntekijää kohti on Suomessa ja Tanskassa noin 10, mutta Ruotsissa ja Norjassa 15–20.

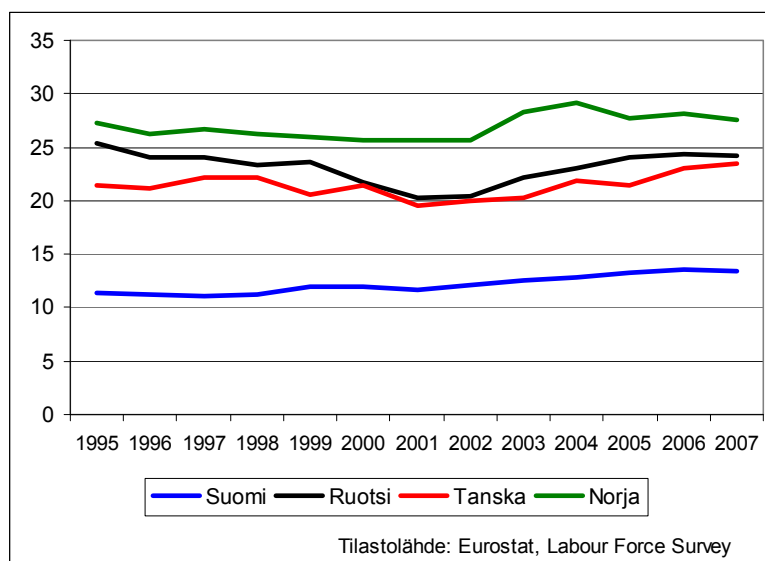
Kuvio 3. Tehdyt työtunnit viikossa työllistä kohti

2 Osa-aikatyön merkitys

Suomi erottuu muista Pohjoismaista selvästi muita vähäisemmän osa-aikatyön vuoksi (kuvio 4). Osa-aikatyön osuus koko työllisyydestä on viimeisten kymmenen vuoden ajan noussut hieman Suomessa mm. sen seurauksena, että naisvaltaisten palvelualojen työllisyys on kasvanut. Siitä huolimatta osa-aikatyön osuus on Suomessa edelleen alle 14 %, kun se Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on keskimäärin 25 %.

Kuvio 4. Osa-aikatyötä tekevien osuus 15–64-vuotiaiden työllisten määrästä, %

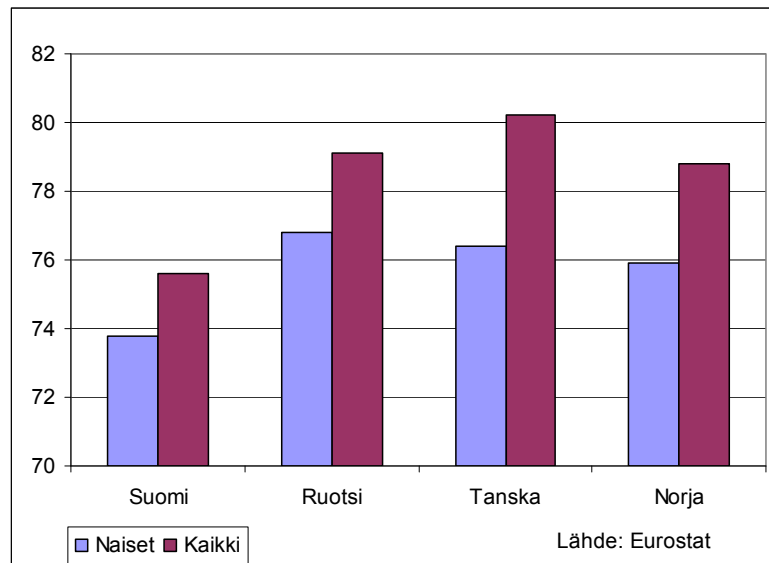

Koska kaikissa Pohjoismaissa useimmat osa-aikatyön tekijät ovat naisia, on näiden erojen taustalla nimenomaan naisten erilainen asema työmarkkinoilla. Vaikka Suomessa naisten työhönosallistumisaste on alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa (kuvi 5), ovat naiset Suomessa muita Pohjoismaita yleisemmin kokoaikatyössä (kuvi 6). Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa osa-aikatyön osuus naisten työllisyydestä on yli kaksinkertainen Suomeen verrattuna.

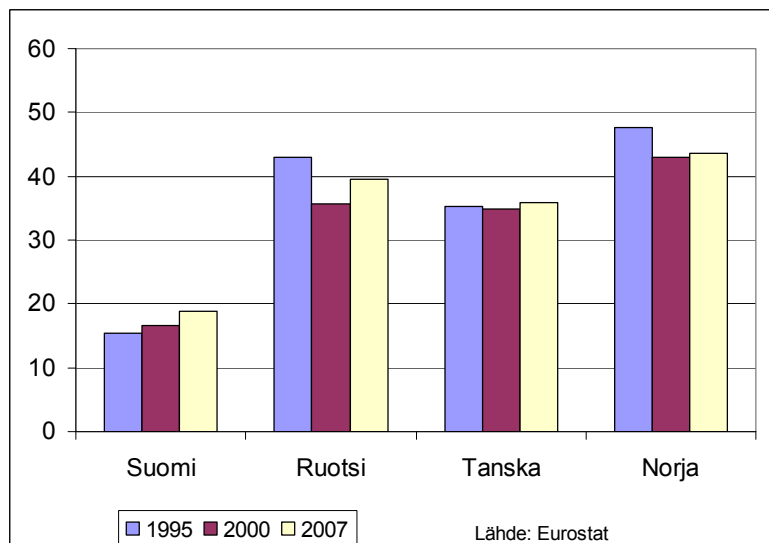
Osa-aikatyön merkittävästi vähäisempää roolia Suomen työmarkkinoilla selitetään etenkin naisten ansiotyön erilaisella historialla muihin Pohjoismaihin verrattuna². Suomessa naimisissakin olevien naisten osallistuminen kodin ulkopuoliseen palkkatyöhön alkoi muita Pohjoismaita aikaisemmin, ja Suomessa naiset ovat tyypillisesti olleet alusta alkaen kokopäivätyössä. Osittain tätä selittää se, että naisia runsaasti työllistävällä julkisella sektorilla ei ole Suomessa perinteisesti käytetty osa-aikatyötä – toisin kuin muissa Pohjoismaissa. Viime vuosina osa-aikatyön käyttö niin julkisen kuin yksityisen sektorin palveluammateissa on Suomessakin yleistynyt. Viime vuosina osa-aikatyön lisääntyminen Suomessa on johtunut myös siitä, että työnantajat ovat tarjonneet entistä enemmän osa-aikatyöpaikkoja. Kolmantena syynä on ollut se, että osa työvoimasta – mm. opiskelijat ja pienten lasten äidit – ovat halunneet tehdä kokoaikatyön sijaan osa-aikatyötä.

² Työajat ja työaikakulttuurit Euroopassa, professori Jouko Nätin luento Tampereen yliopistossa 30.4.1996. Ks. <http://www.uta.fi/laitokset/sospol/kurssit/employment/luento4.html>.

Kuvio 5. Työhönosallistumisasteet (15–64-vuotiaat) vuonna 2007, %

Kuvio 6. Osa-aikatyön osuus naisten työllisyydestä, %

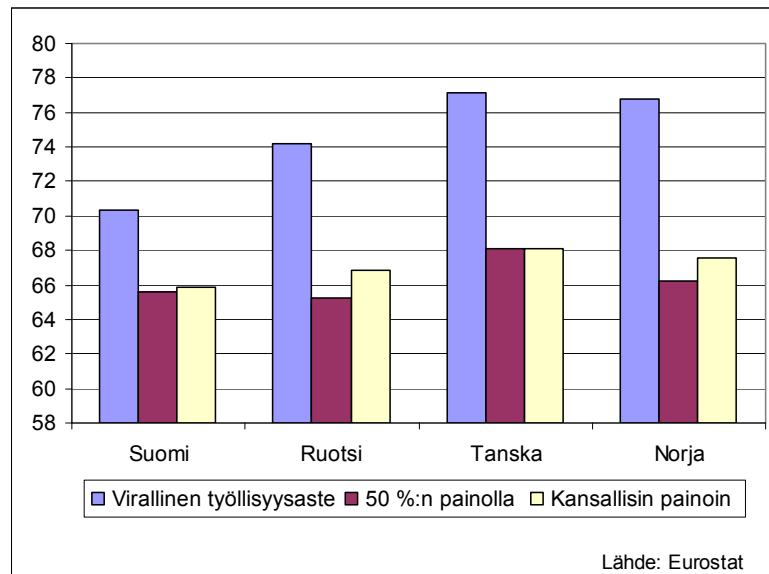
3 Kokoaikaisiksi muutetut työllisyysasteet

Viralliset työllisyystilastot työllisten määrästä ja työllisyysasteista eivät tee eroa sen välillä, ovatko työpaikat kokoaikaisia vai osa-aikaisia, vaan kaikki lasketaan yhtä lailla työllisiksi. Erot tehdyissä työtunneissa ja osa-aikatyössä kuitenkin vääristävät pelkkiin virallisiin työllisyysasteisiin perustuvia pohjoismaisia työllisyysvertailuja.

Kuviossa 7 on verrattu perinteisellä tavalla laskettua työllisyysastetta kahdella eri tavalla kokoaikaisiksi muutettuihin työllisyysasteisiin. Virallisesti työllisyysaste lasketaan kaikkien 15–64-vuotiaiden työllisten määrän suhteena samanikäisen väestön määrään. Kokoaikaiseksi muutettaessa työllisyysasteessa otetaan kuitenkin huomioon se, että osa-aikatyössä työaika on huomattavasti pienempi kuin kokoaikatyössä, ja sen vuoksi sitä painotetaan vähemmän. Toisessa laskentatavassa on oletettu, että osa-aikatyö on kaikissa tarkastelumaisissa puolet kokoaikatyön työajasta, jolloin osa-aikatyö on otettu huomioon vain 50 %:n painolla työllisten määrässä (kuviossa punaiset pylväät).

Käytännössä kuitenkin niin osa-aikatyön kuin myös kokoaikatyön keskimääräiset viikko- ja vuosityöajat vaihtelevat eri maissa. Kuviossa 7 näkyvät myös tämä huomioon ottaen kokoaikaisiksi muutetut työllisyysasteet (keltaiset pylväät eli "kokoaikaiseksi muutettu työllisyysaste kansallisin osa-aikatyöajoin"). Osa-aikatyön paino työllisyydessä on laskettu osa- ja koko-aikatyön työaikojen suhteen mukaan. Eurostatin mukaan osa-aikatyön keskimääräiset viikkotuntimäärät vaihtelivat Pohjoismaissa vuosina 2000–2007 keskimäärin Tanskan 19 tunnista Ruotsin 23 tuntiin (Suomessa 20,5 tuntia) ja suhde kokoaikatyöaikaan Tanskan noin 50 prosentista Ruotsin 60 prosenttiin.

Kuvio 7. Viralliset työllisyysasteet sekä erilaisin osa-aikatyöpainoin kokoaikaisiksi muutetut työllisyysasteet vuonna 2007, %

Vaikka Suomen työllisyysaste on tavanomaisella mittarilla mitattuna Pohjoismaiden alhaisin, pärjää Suomi vertailussa paremmin, kun tarkastellaan kokoaikaisiksi muutettuja työllisyysasteita. Kun osa-aikatyö otetaan huomioon kaikissa vertailumaissa samalla 50 prosentin painolla, nousee Suomen työllisyysaste vuonna 2007 jopa hieman Ruotsia suuremmaksi. Työllisyysaste on kaikilla tavoilla tarkasteltuna Pohjoismaiden korkein Tanskassa.

Yhteenvetona voi todeta, että Suomessa työmarkkinoille osallistutaan vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa, mutta kun siellä ollaan, tehdään enemmän työtunteja. Muissa Pohjoismaissa työelämään osallistutaan laajemmalla rintamalla, mutta työtuntien määrä jää työssä olevilla pienemmäksi kuin Suomessa. Tämä voi heijastaa sitä, että tarjolla olevien työsuhteiden variaatio on Suomessa suppeampi ja osa-aikatyön perinteet ovat heikompia kuin muissa Pohjoismaissa.